

MEDIA ETHICS, MEDIA EDUCATION AND MEDIA LITERACY

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-118-3-6>

МЕДІАОСВІТА В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Кубко В. П.

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри інформаційної діяльності та медіакомунікацій*

Зірчак Г. П.

*старший викладач кафедри інформаційної діяльності
та медіакомунікацій
Державний університет «Одеська політехніка»
м. Одеса, Україна*

Потужний розвиток системи масмедіа потребує цілеспрямованої підготовки особистості до користування нею. Сучасні медіа стали провідним чинником соціалізації молоді, стихійного соціального навчання, засобом дистанційної і джерелом неформальної освіти. З іншого боку, необхідні інструменти захисту від неякісного медіаконтенту, соціально шкідливих інформаційних впливів, медіаманупуляцій та медіанасильства. Звісно, у цих умовах медіаосвіта стає ваговою складовою інформаційної безпеки країни та відіграє стратегічну роль у формуванні української ідентичності.

Одним із перших до потреби вивчення й розуміння медіа звернувся відомий дослідник М. Маклюен, який розглядав медіа не лише як засоби й канали передавання відомостей, а в широкому значенні як посередник (медіа/медіум) між людиною-суб'єктом і певним об'єктом сприйняття або іншою діяльністю [4].

Видатний теоретик медіа Дж. Гербнер розумів медіаосвіту як формування широкої коаліції «для розширення свободи та розмаїття комунікації, для розвитку критичного розуміння медіа як нового підходу до ліберальної освіти» [6].

ЮНЕСКО визначило медіаосвіту як пріоритетну галузь культурно-педагогічного розвитку ХХІ століття. Медіаосвіта в сучасному світі розглядається як процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування

культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного / демократичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різним формам творчого самовираження.

21 квітня 2016 року Президія Національної академії педагогічних наук України схвалила нову редакцію Концепції впровадження медіаосвіти в Україні. У положеннях «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» зазначено визначення медіаосвіти як частини освітнього процесу, спрямовану на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної й ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [3].

Головні ініціатори впровадження медіаосвіти та навчання медіаграмотності в Україні є: Національна академія педагогічних наук та Міністерство освіти і науки (<http://naps.gov.ua/>), Лабораторія психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (керівник – Любов Найдьонова; <http://mediaosvita.org.ua/pro-nas/>), Академія української преси (керівник – Валерій Іванов; <https://www.aup.com.ua/>), Детектор медіа (керівник – Діана Дуцик; <https://detector.media/>).

Медіаосвіченість сучасної людини – це розвинута здатність до сприймання, аналізу, оцінки і створення медіатекстів, до розуміння соціокультурного і політичного контексту функціонування медіа, а також здатність бути носієм і передавачем медіа культурних смаків і стандартів, вступати в медіадіалог між виробниками і споживачами інформаційних відомостей, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, що передбачає: знання способів, з допомогою яких медіа конструюють реальність; знання соціального, культурного, політичного та економічного значення цих конструкцій і поширюваних ними цінностей, їхньої практичної значущості й ідей, що містяться в них; усвідомлення того, що творці медіа текстів керуються безліччю економічних, політичних, організаційних, технічних, соціальних та культурних мотивів; розуміння того, що кожна людина так чи інакше долучається до селективного й аналітичного процесу дослідження медіа текстів [1, с. 43].

Медіаосвіта формує медіаграмотну людину, яка розуміє сутність інформаційного потоку, усвідомлює, що постійно перебуває під інформаційним впливом, уміє орієнтуватися у інформаційному потоці.

Погоджуємось із Н. Кириловою, що медіаосвіта не тільки впливає на формування медіакультури особистості, але й суттєво впливає на ментальну ідентичність особистості [2, с. 108].

Впевнені, що одним із найважливіших завдань медіаосвіти є розвиток критичного мислення, суть якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень.

Головним чином, на думку Ірини Хоменко, критичному мисленню притаманні такі властивості, як усвідомленість та самовдосконалення. Мислити критично означає вільно використовувати розумові стратегії та операції високого рівня для формулювання обґрунтованих висновків і оцінок, прийняття рішень [5].

Таким чином, медіаосвіта (важливою складовою якої є медіаграмотність) постає фактором розвитку особистості, становлення світоглядної парадигми, формування критичного, аналітичного ставлення до тієї чи іншої позиції та забезпечує усвідомлене і обґрунтоване формування ціннісних орієнтацій.

Література:

1. Баришполець О.Т. Український словник медіакультури; НАПН України. К.: Міленіум, 2014. 196с.
2. Кириллова Н. Б. Медіакультура: от модерна к постмодерну; 2-е изд., перераб. и доп. Москва, 2006. 448 с.
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)/ за ред. Л. А. Найдюнової, М. М. Слюсаревського. Київ, 2016. 16 с.
4. Маклюэн М. Понимание медиа : внешние расширения человека; пер. с англ. А. Юдина. URL: http://yanko.lib.ru/books/media/mcluhan-understanding_media.pdf.
5. Хоменко І. Розвиток критичного мислення: кому, для чого і як? URL: <https://inrespublica.org.ua/novyny/rozvytok-krytychnogo-myslennya-komu-dlya-chogo-i-yak.html>.
6. Gerbner G. Educators Activists Organize to Promote Media Literacy in U.S. *The New Citizen*, 1995. Vol. 2. N 2.